

Sobre la formació professional

Per ser sal i llum

opusdei.cat

Maeves Javaloyes / Teresa Escobar

SOBRE FORMACIÓ PROFESSIONAL

PER SER SAL I LLUM

www.opusdei.org

Continguts

- Introducció
- 1. La reflexió sobre la meva feina
- 2. Una formació per ser Crist en el treball
- 3. Ciutadans que treballen amb els altres
- 4. El lideratge del servei
- 5. El projecte professional integrat en la missió

Introducció

Sant Josepmaria solia considerar cinc aspectes de la formació que l'Opus Dei ofereix: humà, espiritual, doctrinal-religiós, apostòlic i professional. Tots ells busquen el mateix: ajudar-nos a trobar Crist en la vida quotidiana, a imitar-lo i a fer-lo present en el nostre entorn, sent “sal i llum per als altres”, ja que “aquesta és la santedat de cada dia” [1]. Jesús és “la llum del món” (*Jn* 8, 12), però ell mateix ens transmet la seva missió –“vosaltres sou la llum del món”, “vosaltres sou la sal de la terra”– i ens anima a no tornar-nos insípids ni amagar-nos, perquè a través de les bones obres els altres puguin reconèixer Déu (cf. *Mt* 5, 13-16).

En l'àmbit laboral, “si has de ser sal i llum, necessites ciència, idoneïtat”, afirma sant Josepmaria [2]. Més enllà de l'educació o l'aprenentatge que ens capaciten per fer una professió o un ofici, en què consisteix aquesta idoneïtat, des d'un punt de vista cristià? Quin és el significat específic de la formació professional que pot oferir l'Opus Dei?

Aquesta sèrie desgrana l'impacte de la formació a la santificació del treball. Per identificar-nos amb Crist en el nostre exercici professional, necessitem nodrir la nostra dimensió espiritual, aprofundir intel·lectualment en la nostra feina, capacitar-nos per fer el bé, créixer en amistat i guanyar en competència. Ens plantegem l'adquisició i la millora de competències i habilitats com a oportunitat per servir millor, no com a recerca de l'èxit personal.

En un sentit més ampli, mitjançant el nostre treball i les relacions que hi establim contribuïm com a ciutadans a constituir una societat

–i una història– d'acord amb la dignitat de la persona i la recerca de sentit.

Al recorregut vital, la formació ens ajuda a mantenir el focus en la meta sobrenatural, a integrar els diferents aspectes de la vida sense que l'eix professional sigui l'únic i a viure oberts a canviar de rumb si està en joc un bé més gran.

[1] Francesc, Homilia a Santa Marta, 12 de juny de 2018.

[2] Camí, 340

[Torna als continguts](#)

1. La reflexió sobre la meva feina

Un estudiant que fa un semestre en una universitat estrangera. Una veterana funcionària municipal. Un dissenyador *freelance* que treballa des de casa. Una professora d'institut que comença el curs. Un enginyer que ha emigrat. Una infermera que acaba d'aconseguir unes condicions laborals millors. Un dependent que ha patit una reducció de jornada i sou. Una perruquera que ha tancat la perruqueria durant la pandèmia. Un pare o una mare que s'ocupen dels fills petits. Una graduada recent que busca la seva primera feina. En aquestes situacions professionals i personals, on en d'altres, es troben una gran quantitat de cristians que volen seguir els passos de Jesús-treballador amb la guia que els ofereix la formació a l'Opus Dei. L'artesà de Natzaret és el seu model principal (*Mt 13, 54-58*).

En tota vida hi ha un recorregut passat i un projecte futur, de vegades llum i de vegades ombra, alegria i sofriment, decisions encertades i errònies, il·lusions i dubtes, un impacte personal, familiar i social. Cadascun de nosaltres, des de la seva singularitat, amb la seva història i les seves circumstàncies, està cridat a santificar el treball, a santificar-se en el treball i a santificar els altres en el treball.

Per poder dur a terme aquesta missió, sant Josepmaria insistia en la necessitat de preparar-se bé. “Si has de ser sal i llum, necessites ciència, idoneïtat.”^[1] “Fills del meu cor, perquè la sembra sigui eficaç, necessiteu que hi hagi un reforç en la part espiritual, un altre en la part psicològica i un altre en la part professional”.^[2] “No basta voler treballar pel bé comú; el camí, per tal que aquest desig sigui eficaç, és

formar homes i dones capaços d'aconseguir una bona preparació i de donar als altres el fruit d'aquesta plenitud que han assolit".[3]

L'Opus Dei es compromet a donar una formació cristiana que incumbeix a totes les dimensions de la persona, inclosa la professional. Tanmateix, la preparació intel·lectual i tècnica que cada ocupació requereix s'adquireix a les institucions d'ensenyament i de capacitació de cada país i en la mateixa experiència laboral, no a l'Obra. L'Opus Dei com a tal tampoc no imparteix cursos de *mentoria*, *soft skills* o marca personal, per posar exemples relacionats amb l'àmbit laboral. En què consisteix, doncs, aquesta formació professional? En els articles següents de la sèrie es desenvolupen algunes reflexions.

Avui, per a mi: formació per a la meva vida

El missatge de sant Josepmaria sobre la santificació del treball, la transformació del món des de dins i el lloc central que ocupa la professió en la vida social porten el cristià a aprofundir en la importància del treball com a eix de la seva vocació i missió al mig del món, amb les seves possibilitats i els seus reptes. Consagrar el món a Déu des de dins, manifestar la fe de l'Evangeli en l'entorn, servir els altres i humanitzar les estructures són algunes de les manifestacions de la identificació dels fidels laics amb Crist, sacerdot, profeta i rei, pel baptisme.[4]

Totes les feines, des de les més establertes i regulades fins a les més creatives i *a temps parcial*, requereixen aquesta reflexió per part de qui les duu a terme. Hi haurà aspectes comuns, perquè "aquesta dignitat del treball està fundada en l'Amor",[5] "ha de ser una ofrena digna per al Creador",[6] "manifesta l'amor, s'ordena devers l'amor". [7] D'altres, en canvi, seran molt personals, en funció de la relació de cadascú amb Déu, del seu sentit d'oferiment unit al de Crist en la Creu i en la Santa Missa, del seu desig de servir i del coneixement de les característiques de la seva tasca professional.

En el vast entramat d'aspectes que teixeixen el treball professional, n'hi ha dos que només cadascú pot ponderar i descobrir: en què

consisteix santificar aquest treball concret que faig i com ho puc fer en les circumstàncies precises i actuals de mi mateix i de l'entorn.

Santificar el treball, per a un oncòleg, inclou des de l'esforç per estar a l'última en la investigació fins a l'escolta empàtica del pacient; per a un conductor d'autobús, des de la manera de fer una corba fins al somriure que ofereix als passatgers; per a una arquitecta, escoltar el client per atendre'n les necessitats i assegurar la qualitat de les solucions i la bellesa del resultat. La resposta a "quines manifestacions té santificar el meu treball?" és variada per a una esportista professional, un reposador d'un supermercat, un youtuber, un advocat d'ofici, una directora comercial, un cuiner, una soprano, un agricultor, una gestora de comunitats, un mestre o un conductor de camió. I també han de fer el seu propi recorregut reflexiu les persones que es jubilen, que estan a l'atur o que pateixen una invalidesa.

A més de l'aspecte específic de cada dedicació professional, la prudència té un paper clau a l'hora de conrear determinades actituds i prendre determinacions encertades. Algú que està a punt de jubilar-se pot afrontar amb deixadesa o amb entusiasme l'últim tram de la seva vida laboral. Una dona casada ha d'afrontar els reptes d'una possible maternitat en un entorn que habitualment desconfia dels embarassos i les baixes maternals o les desaprova o rebutja. Una economista o un advocat es poden trobar en situacions contràries al que la seva consciència els dicta que és just. En situacions de pobresa o inestabilitat, una parella pot valorar si un dels dos emigra per poder continuar mantenint la família. Altres vegades, el dubte serà si s'ha de reduir la jornada de treball per cuidar pares dependents, fills petits o membres malalts de la família.

Les condicions legals, laborals, econòmiques, educatives, socials o polítiques de cada país determinen moltes de les facilitats i dificultats que es presenten en la vida professional, i la prudència ajuda a valorar-les i a buscar els mitjans corresponents per prendre decisions.

Alguns reptes contemporanis

La realitat que forma part de l'àmbit del treball, doncs, presenta complexitats que tots experimentem en una mesura o una altra. Potser algunes de les més rellevants actualment, que exposem a continuació, ens aporten llum sobre els aspectes en els quals la formació ens ajuda a santificar el treball avui i ara.

Des de fa anys s'arrossega la necessitat d'un estudi profund, fruit de la reflexió i d'un coneixement sapiencial de l'humà, davant de la superficialitat i l'empobriment que poden suposar el predomini de l'àmbit tecnològic i l'especialització. L'abundància de formació no implica l'assimilació si no va acompanyada de contemplació, reflexió, diàleg o lectures que valguin la pena: "Quan algú no aprèn a aturar-se per percebre i valorar allò que és bell, no és estrany que tot es converteixi per a ell en objecte d'ús i abús inescrupolós. Al mateix temps, si es volen aconseguir canvis profunds, cal tenir present que els paradigmes de pensament realment influeixen en els comportaments",^[8] assenyala el Papa.

Un altre repte de la mentalitat actual és recuperar l'alegria de compartir i la riquesa de les relacions humanes davant d'una cultura de l'èxit sufocadora. L'exigència de resultats, l'autoimposició del rendiment com a mesura de qualitat, els processos que passen per sobre de les persones, l'assetjament psicològic sofert, poden acabar en frustració, esgotament, fracàs o descoratjament, i portar fins i tot a la malaltia física o psíquica. Francesc reivindica la necessitat de no perdre de vista el que és fonamental: "Busqueu prioritzar espais on la cultura de l'eficàcia, el rendiment i l'èxit estiguin visitats per la cultura d'un amor gratuït i desinteressat capaç d'oferir a tothom (...) possibilitats d'una vida feliç i aconseguida".^[9]

També suposa un repte, en molts casos, conciliar temps i prioritats. "La família és un gran punt de verificació. Quan l'organització del treball la té com a ostatge, o fins i tot en dificulta el camí, llavors estem segurs que la societat humana ha començat a treballar en contra de si mateixa",^[10] adverteix el Papa. I no només en relació amb la família. També necessitem temps per al descans o l'esport, per visitar un museu o quedar amb els amics, per col·laborar amb

una associació o seguir un tractament mèdic, per assistir a un curs o visitar malalts. Temps per a la formació cristiana i la vida de relació amb Déu.

D'altra banda, el món del treball per si mateix està accelerant la seva evolució. Continua el procés de transformació digital en molts sectors, i han aparegut noves formes de treball, més col·laboratives, per projectes, en modalitat de teletreball... Els aspectes positius, com més flexibilitat, creativitat i cooperació, conviuen amb d'altres de negatius, com més precarietat. Pocs joves volen entrar a treballar en una empresa amb un lloc fix i jubilar-s'hi, com potser han fet els seus pares o avis. Al mateix temps, les noves plataformes faciliten que les passions i els coneixements de cadascú puguin ser la base d'una dedicació professional amb la qual poder-se guanyar la vida.

Les transformacions anteriors han facilitat l'aparició de noves professions. En paral·lel, la inserció laboral suposa una dificultat a molts països, afectats per la crisi econòmica. Aconseguir una primera feina estable en el cas dels joves, reincorporar-se al món laboral després d'una temporada a l'atur a una certa edat, reciclar-se en un sector que ha canviat ràpidament o afrontar prejubilacions són algunes de les situacions que més sofriment provoquen a les persones i a les famílies.

Finalment, es veu clara la necessitat de construir estructures al voltant del treball que l'humanitzin: la legislació laboral, els salaris, les condicions de seguretat, els contractes, els beneficis i tants altres aspectes s'han de configurar de manera justa. Una atenció especial requereix el fet d'assegurar la plena incorporació de la dona en la vida laboral i pública i donar resposta als seus reptes (sostre de vidre, bretxa salarial, peatge de la maternitat...).

Una vida integrada, una formació unitària

Per afrontar aquests reptes, tant els personals com els que fan referència a la situació del treball en cada societat, és necessària una formació unitària i integral, que involucri tota la persona en les seves diferents dimensions. Per exemple, ajudar a conrear virtuts com la

paciència, la fortalesa, l'audàcia, la humilitat o la constància és una gran aportació a la preparació necessària avui dia per afrontar reptes com els anteriors.

Per *formació* no s'entén principalment la transmissió d'uns continguts o coneixements, sinó més aviat un procés personal de desenvolupament, creixement i maduració, que persegueix la identificació amb Jesucrist, home i Déu, amb els accents propis de l'esperit de l'Opus Dei. Així, les diferents facetes de la formació ens ajuden a relacionar-nos amb Déu en el treball, descobrir la veritat i el bé relacionats amb la professió, exercitar les virtuts, buscar la qualitat i estimar millor les persones amb les quals ens relacionem. Una vida caracteritzada per un gran amor a la llibertat que comporta una gran responsabilitat i que té com a conseqüència un desig personal per millorar dia a dia, disposant dels mitjans que l'Obra proporciona als seus fidels i a les persones que participen dels seus mitjans de formació.^[11] D'aquesta manera, el projecte vital i professional està integrat en la missió a la qual hem estat cridats.

El treball vertebrava la realitat completa de la vida de la persona. Mitjançant el treball —que juntament amb la filiació ens estableix en el món (“No és el fill del fuster? La seva mare, no és aquella que es diu Maria? Els seus germans, no es diuen Jaume, Josep, Simó i Judes?”)—^[12] aprenem a ser ciutadans amb els altres i a liderar des del servei.

Per aquest motiu és possible abordar-lo des de tots els vessants de la formació: “La formació dels fidels de l'Opus Dei, que comença quan fan els seus primers passos a l'Obra i dura fins al mateix moment de la mort, comprèn els aspectes humà, professional, espiritual, apostòlic i doctrinal; uns aspectes que es compeneten harmònicament entre si, com convé a la forta unitat de vida característica de l'esperit de l'Opus Dei, i que és recomanada insistentment per l'Església a tots els fidels”.^[13]

Aquest desenvolupament harmònic i equilibrat d'actituds i virtuts apunta una manera cristiana de viure, perquè la crida a la santedat i a l'apostolat es fa precisament en el treball professional i mitjançant

l'exercici del treball professional; que és amb el qual ens mantenim, mantenim les nostres famílies i col·laborem a mantenir iniciatives per al bé de tothom; exercim el sacerdoci comú dels fidels amb el testimoni i les relacions interpersonals.[14]

De la mà de sant Josep, pare treballador, “la crisi del nostre temps, que és una crisi econòmica, social, cultural i espiritual, pot representar per a tots una crida a redescobrir el significat, la importància i la necessitat del treball”.[15]

[1] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 340.

[2] Sant Josepmaria, *Mientras nos hablaba en el camino*, p. 245.

[3] Sant Josepmaria, *Converses*, núm. 73.

[4] Cf. *Lumen Gentium*, núm. 34-36.

[5] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 48.

[6] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 55.

[7] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 48.

[8] Francesc, *Laudato Si'*, núm. 215.

[9] Francesc, Discurs en la trobada amb els Bisbes, Tòquio, 23.XI.2019.

[10] Francesc, Audiència general, 19.VIII.2015.

[11] Cf. Prelatura de la Santa Creu i Opus Dei, *Ratio Institutionis*, Roma, 2007, núm. 8.

[12] *Mt* 13, 55.

[13] Prelatura de la Santa Creu i Opus Dei, *Ratio Institutionis*, Roma, 2007, núm. 4.

[14] *Ibidem*, núm. 6.

[15] Francesc, *Patris Corde*, núm. 6.

[Torna als continguts](#)

2. Una formació per ser Crist en el treball

Qui no ha somiat mai viure una gran aventura? Una aventura en què s'amaguin descobriments inimaginables, que tregui a la llum el potencial per superar les limitacions personals, desconegut fins aleshores, una aventura plena de trobades i compartida amb altres companys de viatge. D'això tracta la santedat a la qual cadascú somia arribar: una gran aventura de relació amb Déu al mig del món.

Per a un comerciant, una enginyera, una estudiant o un assistent sanitari, aquesta aventura de la santedat es desenvolupa al voltant del seu treball professional, dia a dia, amb esforç, amb il·lusió, amb ganes o sense, col·laborant amb altres col·legues braç a braç o en *smart working*. Per a moltes persones, el treball és l'eix, el centre al voltant del qual giren la santedat i l'apostolat al mig del món, i el seu abast es reflecteix en aquesta expressió de sant Josepmaria: *santificar el treball, santificar-se en el treball i santificar els altres amb el treball*.

Una declaració d'intencions i una meta en què hi ha implícita la necessitat de tenir recursos per portar-la a terme. Qui surt a córrer sense vambes o posa en marxa un projecte sense una inversió? Aquí no es tracta de recursos aïllats, d'eines o d'estratègies, sinó de formar-se en totes les dimensions vitals per arribar a ser Crist en el treball.

La nostra trobada personal amb Déu en el treball

La dimensió que és més evident és la dimensió espiritual, ja que se centra a viure el treball amb amor, com a lloc de trobada amb el meu Pare Déu, intentant presentar-li una *ofrena agradable*,^[1]unida al

sacrifici del Fill a la creu que s'actualitza en cada celebració de la Missa.^[2] Es tracta de buscar activament fer la tasca junts, *per Ell, amb Ell i en Ell*,^[3] com a ocasió de servei, un servei directe —com és el cas de tantes professions: cuiners, repartidors, mestres, psicòlegs— o indirecte, perquè tot treball és un servei a la societat. Això s'estén a les accions concretes de tota la jornada fins a arribar a fer de la taula d'estudi, de l'oficina, la càtedra, el taller o el camp, com ensenyava sant Josepmaria, un altar en què Déu ens espera cada dia,^[4] en què anem dipositant una hora rere l'altra de la nostra existència.

Per la nostra part, la dimensió espiritual també significa l'esforç per no oblidar que el més important del nostre treball no és el que nosaltres fem, sinó el que Déu obra a través nostre. Aixequem sovint el cor per glorificar, agrair, demanar perdó i demanar ajuda a Déu en correspondència amb les finalitats de la Missa (adoració, acció de gràcies, reparació i petició).^[5] I ens adonem que Déu ens veu, ens escolta i ens somriu, ja que contempla l'esforç que fem per estimar-lo.

La perseverança en el treball suposa cansament, fatiga; una fatiga física per a qui treballa en el sector de la construcció o esculpint una obra d'art, una fatiga mental per a qui escruta una pantalla per crear un nou algoritme o ha d'atendre amb amabilitat el següent passatger. La formació espiritual ens ajuda a veure aquest esforç com una ocasió de ser més a prop de Crist, que *es carrega les nostres misèries i els nostres dolors*,^[6] més a prop de Déu Redemptor. En definitiva, el treball santificat (per Crist, amb Ell i en Ell) *neix de l'amor, manifesta l'amor, s'ordena devers l'amor*.^[7] L'amor de Crist al Pare i a nosaltres —els seus germans, els homes— és el principi vivificador i unificador de tota la seva activitat i missió; i també ho és del nostre treball, quan ens cuidem del món i dels altres, intentant imitar Jesús, sent un amb Ell.

La comprensió intel·lectual del sentit del treball

Si haguéssim de definir què és el que dona sentit a la nostra existència, el que ens configura com a persones, el que ens col·loca al món, un dels aspectes que subratllaríem és la nostra feina. Fins i tot

si el que estem fent ara mateix no és “la feina dels meus somnis”. No obstant això, què seria la nostra vida sense treballar? *La vocació que Déu ens dona és molt bonica: crear, recrear, treballar*, assenyalava el Papa Francesc; *el treball involucra l’home en tot: en el seu pensament, en la seva acció, en tot.*^[8] Aquest paper fonamental del treball a l’hora de donar sentit a la nostra existència requereix un aprofundiment des del punt de vista filosòfic i teològic. Aquesta és la formació que necessitem en el pla intel·lectual: com més compreguem aquesta realitat —que Déu *va prendre l’home i el va posar al jardí de l’Edèn perquè el conreés i el guardés,*^[9] és a dir, el sentit vocacional del treball humà—, més entendrem la dignitat que comporta, perquè fa que ens assemblem a Déu, manifesta el nostre ésser *a imatge i semblança seva.*^[10]

Aquesta aproximació es pot fer des de diverses disciplines, per comprendre amb més profunditat la Creació, la dimensió redemptora dels anys en què Crist va estar treballant amb Josep, el sacrifici de la Creu, l’acció de l’Esperit Sant en la història, el paper dels laics en la cristianització de la societat, etc. D’especial importància, per descomptat, és tot el que fa referència a la virtut de la justícia i als requeriments morals de cada professió. Per això l’estudi ens ofereix perspectives noves per entendre com podem santificar el treball i reforçar el nostre desig de fer-lo.

Juntament amb el que s’ha esmentat, sempre és present la necessitat d’aprofundir en la dimensió social i de transformació del món que té la mateixa dedicació professional. *Hem de rebre una formació tal que susciti en les nostres ànimes, a l’hora d’emprendre la feina professional de cadascú, l’instint i la sana inquietud de conformar aquesta tasca a les exigències de la consciència cristiana, als imperatius divins que han de regir en la societat i en les activitats dels homes*^[11] en paraules de sant Josepmaria. Qui té una experiència del treball com a lloc de santificació desitja que aquesta experiència arribi a totes les persones, no només proporcionant mitjans espirituals per dotar de sentit el treball que cadascú pugui tenir, sinó intentant activament que tothom tingui feines dignes i significatives.

Més capaços per al bé

La realització quotidiana del treball proporciona una oportunitat per exercir les virtuts humanes. És un lloc d'entrenament molt útil per a tots aquells que volen millorar en la seva qualitat com a persones: com en qualsevol gimnàs, per arribar a un nivell alt de satisfacció es requereix anar-hi amb constància, tot i que en aquest cas s'hi suma, per gràcia, una gran dosi d'ajuda sobrenatural.

La formació humana, avui i ara, ajuda a posar el focus d'atenció en virtuts que ens capaciten per fer realitat aquest desig de servir les altres persones, unes virtuts que podríem anomenar *socials*. Per exemple, es podria fomentar que en el treball es posi en pràctica l'escolta interessada i activa, amb afany d'aprendre dels altres. En la relació amb cadascú, com explica el Papa quan parla de la conversa entre Jesús i el jove ric: *Quan escoltem amb el cor passa això: l'altre se sent acollit, no jutjat, lliure per explicar la pròpia experiència de vida i el propi camí espiritual.*^[12] Però també en sentit més ampli: *L'Esperit ens demana que escoltem les preguntes, els afanys, les esperances de cada Església, de cada poble i nació. I també que escoltem el món, els desafiaments i els canvis que ens posa davant. No hem d'insonoritzar el cor, no ens hem de blindar dins de les nostres certeses. Les certeses tantes vegades ens tanquen. Escoltem-nos.*^[13]

Molt unida a aquest aspecte, la virtut de la humilitat ens porta a reconèixer que necessitem els altres, així com a adonar-nos del que podem aportar i a fer-ho generosament. La capacitat de col·laborar amb els altres i tenir tothom en compte és una exigència del nostre món laboral; si bé es poden aprendre tècniques i habilitats, la virtut cristiana hi afegeix a més una actitud vital, un interès real per l'altra persona, ja que vol —i amb la pràctica sap— fomentar la llibertat i la responsabilitat de cadascú i posar en joc els seus talents.

Una altra virtut que es desenvolupa és el compromís, una paraula que de vegades provoca pànic. Tanmateix, el que ens hauria de portar a la reflexió són les conseqüències que comporta la por del compromís. Com puc construir quelcom valuós que es mantingui en

el temps sense compromís? Es pot arribar a una meta sense deixar pel camí altres possibilitats? En coneixem bé la resposta i no hi ha dubte que, com en altres camps personals, també en el treball el compromís pot ser difícil, perquè implica renúncies o requereix un esforç continuat.

El compromís també és imprescindible per viure l'honradesa, la justícia i la responsabilitat social. Facilita la capacitat de ser fidel al que la mateixa consciència assenyala com a just, fins i tot encara que estiguin estesos comportaments contraris en el nostre entorn professional. Reforça la preocupació activa per humanitzar els entorns laborals i promoure entre tots condicions dignes de treball.

Gaudir amb els altres

En les relacions interpersonals, la benevolència i la magnanimitat amb els altres són qualitats molt apreciades. En una societat individualista i competitiva com la nostra són virtuts que manifesten la caritat, i un cristià les vol desenvolupar i transmetre en el seu ambient sense caure en la ingenuïtat o la simple filantropia, amb el risc que de vegades la bondat es vegi com una debilitat. Aprendre a demanar perdó, a rectificar i, sobretot, a perdonar. Ser honest amb un mateix i amb els altres. Ser sincer i lleial en les relacions amb els companys. Tractar els clients amb afabilitat i paciència. L'elenc de virtuts podria ser llarg, tant com cadascú vulgui, i el desig de ser millor i d'estimar millor els companys de viatge forma part d'aquesta aventura que significa la vida professional.

L'àmbit del treball d'un mateix és l'entorn natural perquè es creïn moltes amistats sòlides, com recorda el Prelat de l'Opus Dei en la seva carta de l'1.XI.19,^[14] així com per sembrar la pau i l'alegria tan pròpies de l'esperit cristià. Sant Josepmaria, citat pel Prelat, ho explica així: *Bé es pot dir, fills de la meva ànima, que el fruit més gran de la labor de l'Opus Dei és el que obtenen els seus membres personalment, amb l'apostolat de l'exemple i de l'amistat lleial amb els seus companys de professió: a la universitat o a la fàbrica, a l'oficina, a la mina o al camp.*^[15] És un espai per compartir afanys, col·laborar mútuament i dedicar moltes hores a desenvolupar una

tasca comuna; això enforteix els vincles i dona espai al coneixement mutu, alhora que impedeix la instrumentalització de les relacions, ja que les redueix a un avantatge dins de la cultura de l'èxit immediat. *El fet que neixi una amistat té molt de do inesperat,*^[16] recorda el Prelat, *aquest do de Déu que ens transmet consol i alegria*^[17] i que ens recorda *l'amor gratuït de la Trinitat per cadascú. Al mateix temps, es converteix en una tasca grata i compartida, ja que l'amistat mateixa és un diàleg, en el qual donem i rebem llum; en el qual sorgeixen projectes, en un mutu obrir-se horitzons; en el qual ens alegrem pel que és bo i ens basem en el que és difícil; en el qual ho passem bé, perquè Déu ens vol contents.*^[18]

I amb competència professional

A més de la formació en les virtuts, la formació professional és una part fonamental per a la mateixa santificació i una eina específica per afrontar els desafiaments culturals i socials de la societat d'avui. La competència professional és essencial perquè una feina es pugui santificar, ja que primer cal fer-la bé, tan bé com qualsevol persona; i si és possible, millor, ja que va a l'una amb els nostres desitjos de perfeccionar la creació, d'adorar el Creador i de col·laborar en la corredempció,^[19] posant en exercici l'ànima sacerdotal adquirida en el Baptisme, sent Crist en el treball.

Als primers de l'Obra, sant Josepmaria insistia que la formació intel·lectual i professional porta a *buscar els relleus, no les planures,*^[20] en la professió i l'ofici d'un mateix. Això és impulsar cada persona a desplegar plenament la seva personalitat i les seves capacitats en l'àmbit en què pugui aportar més a la societat, ajudant a humanitzar l'entorn.

La capacitació i la titulació professional s'adquireixen a les institucions creades per a aquesta finalitat: universitats, escoles tècniques, acadèmies, plataformes en línia de formació, institucions públiques que ofereixen cursos d'actualització o d'inserció laboral... L'oferta és àmplia i variada, i cal decidir-se a aprofitar-la. L'ambició d'un cristià d'arribar a més implica una capacitació professional contínua i exigent per estar al dia, una *obligació a adquirir una*

formació professional convenient, que s'adquireix als mateixos llocs que els altres ciutadans.^[21]

La formació que proporciona la Prelatura

De tot el que s'ha dit es dedueix que qui busca ser sant al mig del món necessita una formació que repercuteixi en tots els àmbits que entren en joc en l'exercici professional i que ajudi a fer que cada persona pugui viure amb maduresa aquest camí d'identificació amb Crist. Això és el que proporciona la Prelatura.

En primer lloc, se'ns impulsa a estimar la nostra professió, com a lloc de trobada amb Déu i participació de la seva obra creadora, de manera pràctica. Ens hi pot ajudar preguntar-nos al llarg del dia com estic transformant el món avui. Potser la resposta preveu no reaccionar amb agressivitat a una situació tensa quan s'apropa un termini, agrair l'ajuda d'una col·lega, concedir una baixa de maternitat sense fer perillar la reincorporació de la mare, tants moments i tantes decisions en què estem cridats a transformar el món, millorar el nostre entorn i contribuir a portar-lo a Déu.

A més, la formació rebuda ens ajuda a exercir la nostra feina de manera coherentment cristiana, és a dir, d'acord amb la deontologia pròpia de la professió i amb la iniciativa de qui busca col·laborar en la construcció d'una societat més humana. I ens recorda que cal estudiar, conèixer i exercir els requisits ètics i morals amb sentit de missió, amb exemple en l'exercici professional. Aquest aspecte requerirà una inversió de temps i un esforç més grans per part d'advocats, ginecòlegs, funcionaris de duanes o inversors en borsa, però és igualment important en les persones que tenen cura de persones grans, les que són becàries en una ràdio local o les que preparen menjar per emportar.

Juntament amb això, estimula el desig de posar els mitjans per capacitar-nos degudament, de manera que cadascú promogui un creixement en la cultura pròpia de cada ofici, professió o activitat que ens toca exercir, posant en marxa associacions professionals o participant-hi activament, dedicant temps a conèixer millor la

professió d'un mateix, sols o en companyia dels altres. Això requereix temps i energia, que no sobren, però és un enriquiment necessari. Sant Josepmaria deia: *Jo dono la mateixa importància a la cultura professional d'un perruquer que a la d'un investigador; a la d'un estudiant universitari que a la d'una treballadora domèstica. Es tracta de tenir la cultura de l'ofici d'un mateix, corresponent a la vocació professional de cadascú.*^[22]

La formació facilita l'adquisició de valors específics per a la professió o l'ofici d'un mateix: el valor de la vida i de la salut, en les professions relacionades amb la medicina; la solidaritat de bombers i cooperants; la igualtat per als empresaris i per als qui treballen en sindicats... Hi ha valors que, tot i que són universals i necessaris en totes les feines, en algunes sobresurten d'una manera especial i s'han d'acompanyar de les competències necessàries per viure'ls. En fer-ho per la glòria de Déu i el bé de les ànimes, la nostra feina assoleix un valor sobrenatural que ens permet la identificació amb Crist.

L'acompanyament espiritual que ofereix la Prelatura ens ajuda a afrontar amb realisme —maduresa humana i sobrenatural— les oportunitats i les exigències que la vida ofereix, també durant el recorregut professional al llarg dels anys, amb esperança, discerniment i sentit sobrenatural.

Finalment, la identificació amb la missió apostòlica porta a il·lusionar-se amb poder col·laborar més en el sosteniment econòmic personal, per contribuir així al benestar de la mateixa família i als apostolats de l'Obra.

Hem fet un recorregut per tots els aspectes de la formació que influeixen a fer que la nostra feina sigui la feina d'un cristià, la centralitat de la qual sant Josepmaria sintetitzava amb les paraules següents: *Demanam llum a Jesucrist Senyor Nostre, i preguem-li que ens ajudi a descobrir, a cada instant, aquest sentit diví que transforma la nostra vocació professional en la polleguera sobre la qual es fonamenta i gira la nostra crida a la santedat.*^[23]

- [1] Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 2569.
- [2] Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 1350.
- [3] Cf. Pregària Eucarística, doxologia final.
- [4] Cf. Sant Josepmaria, *Converses*, núm. 114.
- [5] Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 1407 i 1414.
- [6] Sant Josepmaria. *És Crist que passa*, núm. 95.
- [7] Sant Josepmaria. *És Crist que passa*, núm. 48.
- [8] Francesc, “El trabajo es la vocación del hombre”, homilia a Santa Marta, 1 de maig del 2020.
- [9] Gènesi 2, 15.
- [10] Cf. Gènesi 1, 26.
- [11] Sant Josepmaria. *Carta 6.V.1945*, núm. 15. A: E. Burkhart, J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría*, III, Rialp, Madrid 2013, p. 574.
- [12] Francesc, Homilia, Missa per a l'obertura del sínode dels bisbes, 10.10.2021.
- [13] *Ibídem*.
- [14] Cf. Fernando Ocáriz, *Carta Pastoral 1.XI.2019*, núm. 20.
- [15] Sant Josepmaria, *Carta n. 6*, núm. 55.
- [16] Fernando Ocáriz, *Carta Pastoral 1.XI.2019*, núm. 20.
- [17] *Ibídem*, núm. 23.
- [18] Fernando Ocáriz, *Carta pastoral, 9.I.2018*, núm. 14.
- [19] Cf. Fernando Ocáriz, *Carta Pastoral 14.II.2017*, núm. 17
- [20] Cf. Ana Sastre, *Tiempo de Caminar*, Rialp, Madrid 1989, cita 18, p. 232: (Font: sant Josepmaria, Full de Notícies (complements) del juliol del 1939 (AGP, sèrie A.2, leg. 10, carp. 2) “No passeu per la carrera com si tota fos una plana. Busqueu-ne els relleus. Tingueu

personalitat. Traceu el vostre solc. I que els solcs de tots facin produir el camp del Pare de famílies”.

[21] Cf. Prelatura de la Santa Creu i Opus Dei, *Ratio Institutionis*, Roma, 2007, núm. 14.

[22] Sant Josepmaria, Notas de un círculo breve, 19.IV.1964; en volums de “Meditaciones”, vol. I, p. 606-607 (AGP, biblioteca, P06).

[23] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 62.

[Torna als continguts](#)

3. Ciutadans que treballen amb els altres

La il·lusió d'un treball ple inclou habitualment el desig de construir quelcom de valor i de contribuir a millorar la societat. El vell conte dels paletes l'encerta a l'hora de descriure-ho: en preparar maons, un pot tenir consciència del seu treball com a simplement fer maons, pujar murs o construir catedrals. El nostre desig és construir catedrals amb la nostra professió: meravelles humanes i senyal de la presència de Déu al món.

El Papa Francesc ens anima així: “L'ésser humà és capaç de ser per si mateix agent responsable de la seva millora material, del seu progrés moral i del seu desenvolupament espiritual. El treball hauria de ser l'àmbit d'aquest múltiple desenvolupament personal, en què es posen en joc moltes dimensions de la vida: la creativitat, la projecció del futur, el desenvolupament de capacitats, l'exercici dels valors, la comunicació amb els altres, una actitud d'adoració”.^[1]

Tanmateix, la situació a molts països pot ofuscar aquesta visió. En alguns les condicions laborals són inhumanes, en d'altres la majoria de treballs amb prou feines permeten sobreviure, i a Occident els canvis i les crisis successives han portat una situació de precarietat que ha generat certa visió negativa. La narrativa dominant o l'experiència personal poden reduir el treball a una activitat que necessitem per sobreviure, però que, sovint, ens fa infeliços i frustrats. Això afecta especialment els joves, àmpliament titulats i capacitats, que difícilment poden aconseguir treballs que els permetin sostenir-se i fer projectes de futur; o es plantegen emigrar per aconseguir possibilitats millors en un altre país. De fet, molts busquen realitzar-se fora de l'àmbit professional.

En un context així, en què tantes persones tenen raons serioses i concretes per afirmar el que acabem de comentar, el missatge de sant Josepmaria sobre el treball il·lumina amb *l'esperança de l'Evangelí* aquesta realitat en crisi. El Papa Francesc ho explica d'aquesta manera: “Els qui no miren la crisi segons l'Evangelí, es limiten a fer l'autòpsia d'un cadàver: miren la crisi, però sense l'esperança de l'Evangelí, sense la llum de l'Evangelí. La crisi ens espanta no només perquè ens hem oblidat d'avaluar-la com ens convida l'Evangelí, sinó perquè ens hem oblidat que l'Evangelí és el primer que ens posa en crisi. Però si tornem a trobar el valor i la humilitat de dir en veu alta que el temps de crisi és un temps de l'Esperit, llavors, fins i tot davant de l'experiència de la foscor, la debilitat, la fragilitat, les contradiccions, el desconcert, ja no ens sentirem atabalats, sinó que mantindrem constantment una confiança íntima en el fet que les coses canviaran, que sorgeix exclusivament de l'experiència d'una Gràcia amagada en la foscor”.^[2]

Aquesta llum de la fe sobre la realitat humana del treball fa brillar la veritat originària que l'home va ser posat al jardí de l'Edèn *ut operaretur*,^[3] perquè treballés i cooperés amb Déu a construir el món, a crear vida social i cultura. En definitiva, el treball és una realitat positiva i bona, un àmbit de realització personal i social, la polleguera de la nostra santedat “com a vincle d'unió amb els altres homes i mitjà per contribuir al progrés de tota la humanitat, com a font de recursos per sostenir la mateixa família, com una ocasió de perfeccionament personal”.^[4]

En aquestes línies ens centrarem en la projecció social del treball, que s'expandeix en cercles concèntrics des del lloc on es desenvolupa, passant per l'entorn més immediat (el barri, el poble, la ciutat), per arribar a la transformació efectiva del món.

Estimar el món

L'amor al món i el desig de millorar-lo i portar-lo a Déu és un aspecte central de la crida vocacional a l'Obra i es troba en el nucli del seu missatge. Aquest esperit porta a percebre una crida ordinària en totes les circumstàncies de la vida, com explica sant Josepmaria:

“Hem d’estimar Déu, perquè ara estimem la seva voluntat, i per tenir desigs de respondre a les crides que ens dirigeix a través de les obligacions de la nostra vida corrent: en els deures d’estat, en la professió, en la feina, en la família, en el tracte social, en el sofriment propi i en el dels altres homes, en l’amistat, en l’afany de fer allò que és bo i just”.^[5]

Un cop d’ull a les tragèdies, les injustícies, els sofriments o la superficialitat que travessen la vida diària ens podria fer pensar que el nostre món actual no és “amable”, almenys mentre no millori. I la sensació de tenir poques coses per aportar a aquest canvi ens pot conduir a tancar-nos en el cercle del nostre petit món de relacions, problemes, interessos i projectes. Allà sentim que almenys podem fer alguna cosa.

Tanmateix, la consciència que Déu és el nostre Pare ens empeny a sortir d’aquesta zona de confort en recordar el que promet el salm 2: *et daré els pobles per herència*.^[6] El fill rep aquesta herència amb el desig de fer-la fructificar, amb l’optimisme esperançat de percebre la confiança del seu Pare i amb el sentit viu de responsabilitat cap aquest món que Déu deixa a les nostres mans. Res no és aliè al cor d’un fill de Déu, perquè és el món mateix —tot i tots— el que constitueix aquesta herència.

L’amor al món com a do que Déu Pare ens confia porta a voler “conèixer en profunditat el temps en què vivim, les dinàmiques que el travessen, les potencialitats que el caracteritzen, i els límits i les injustícies, de vegades greus, que l’afligeixen”.^[7] No es tracta d’una mera comprensió intel·lectual, sinó de sortir a la trobada de les persones concretes, amb els seus somnis i esperances, amb la seva sensibilitat, necessitats i crítiques. Així, el coneixement es transforma en empatia, en escolta, en afany per fer-se càrrec de l’altre i comprometre’s a buscar el bé, en amor encarnat. Ho explica Benet XVI a l’encíclica *Caritas in veritate*: “Estimar algú és voler el seu bé i treballar eficaçment per ell. Al costat del bé individual, hi ha un bé relacionat amb la vida social de les persones: el bé comú. És el bé d’aquest «tots nosaltres», format per individus, famílies i grups

intermedis que s'uneixen en comunitat social. No és un bé que es busca per si mateix, sinó per a les persones que formen part de la comunitat social, i que només en ella poden aconseguir el seu bé realment i de manera més eficaç. Desitjar *el bé comú* i esforçar-s'hi és exigència de justícia i de caritat".^[8]

Precisament de l'amor —a Déu, als altres, al món— brolla la força santificant i transformadora del treball, que ens permet contribuir a construir amb els altres aquest *bé de tots nosaltres* des de la posició i l'aportació específica de la mateixa professió. El model de l'amor compassiu pel conciudadà és la paràbola del bon samarità, explica el Papa Francesc: “és un text que ens convida que ressorgeixi la nostra vocació de ciutadans del propi país i de tot el món, constructors d'un nou vincle social.^[9] En glossar-la, posa en relleu que fins i tot “el bon samarità va necessitar l'existència d'un hostel que li permetés resoldre el que ell només en aquell moment no estava en condicions d'assegurar”:^[10] és el treball el que ens permet contribuir a solucionar les necessitats humanes.

Una manera de ser al món

La mentalitat laical té com a fonament la consideració que el treball, les relacions socials i polítiques, el lleure, etc., són lloc de trobada amb Déu i tasca pròpia del cristià corrent. Més encara, el treball és precisament la manera específica que cada persona té de *cuidar l'herència* i de col·laborar en la construcció de la societat. La nostra vida seria molt diferent sense agricultors, mestres, transportistes, enginyers o guionistes. Així ho expressava sant Josepmaria: “El treball és el vehicle a través del qual l'home s'insereix en la societat, el mitjà pel qual s'acobla en el conjunt de les relacions humanes, l'instrument que li assigna un lloc en la convivència dels homes. El treball professional i l'existència al món són dues cares de la mateixa moneda, són dues realitats que s'exigeixen mútuament, sense que sigui possible entendre l'una al marge de l'altra”.^[11]

Aquest lloc propi, en què Déu espera cadascú, és àmbit privilegiat per desplegar la llibertat com a capacitat de generar coses bones amb els altres i per als altres, que també ho són per a un mateix. “Tornem a

promoure el bé, per a nosaltres mateixos i per a tota la humanitat, i així caminarem junts cap a un creixement genuí i integral”.^[12] A la perruqueria, a l’oficina, a l’aula, a l’hort o al camerino, és en l’avui i l’ara del treball que s’exerceix on sorgeix la pregunta decisiva: quin és, Senyor, el bé que Tu esperes de mi? I aquest mateix afany per buscar la perfecció cristiana en la professió, per donar “bon exemple de cadascú al seu lloc, és ja buscar el bé de tota la humanitat”.^[13]

Alhora, no és difícil adonar-se que fer el bé és una tasca que supera els individus singulars; més encara, és una tasca comuna, una *lluita compartida*, com ens ha fet entendre la pandèmia i explica el Papa: **“Ningú no pot afrontar la vida aïlladament. Cal una comunitat que ens sostingui, que ens ajudi i en la qual ens ajudem els uns als altres a mirar endavant.** Que n’és d’important somiar junts! Sols, es corre el risc de tenir miratges, en els quals veus el que no hi ha; els somnis es construeixen junts. Somiem com una única humanitat, com caminants de la mateixa carn humana, com a fills d’aquesta mateixa terra que ens acull a tots, cada un amb la riquesa de la seva fe o de les seves conviccions, cadascun amb la seva pròpia veu, tots germans”.^[14] I l’experiència ens confirma que fer el bé junts trenca la barrera de les diferències ideològiques, els estils de vida diferents o la falta de fe.

Sempre hi haurà institucions a l’Església orientades a l’assistència, i tots com a cristians estem cridats a ser el bon samarità que es para davant del germà ferit. Però com a laics tenim la missió irrenunciable de ser presents als llocs on es configura la societat, especialment aquells relacionats amb la nostra professió. Un arquitecte, per exemple, es pot manifestar contra la contaminació, votar un partit favorable a la família i fer voluntariat amb els sensesostre de la seva ciutat. Però si treballa en el camp de l’urbanisme, és insubstituïble per crear, amb els seus col·legues, entorns més verds, intergeneracionals, segurs, amb serveis bàsics, ben comunicats, amb espais comuns, etc., de manera que influeixi directament en la qualitat de l’aire, les relacions familiars i l’accés a l’habitatge.

Amb caritat i justícia

Aquesta manera cristiana de ser i estar al món, treballant amb els altres i per als altres, porta dintre seu el potencial transformador més gran de la societat: la fe “que il·lumina les nostres consciències, incitant-nos a participar amb totes les forces en les vicissituds i en els problemes de la història humana. En aquesta història, que es va iniciar amb la creació del món i que acabarà amb la consumació dels segles, el cristià no és un home sense pàtria. És un ciutadà de la ciutat dels homes, amb l'ànima plena del desig de Déu”.^[15]

Si posem el focus en l'àmbit del treball, ens hem de preguntar quines característiques de la manera cristiana són les promotores més eficaces d'aquesta transformació. La resposta seria àmplia, però hi ha dues virtuts que hi aporten un valor especial: la caritat i la justícia, vistes en la seva dimensió social. Ambdues es tradueixen en un ventall d'actituds que actualment gaudeixen de reconeixement com a valors imprescindibles per tirar endavant una empresa comuna, i que la doctrina social de l'Església proposa. Aquests ensenyaments ofereixen orientacions que il·luminen amb la llum de la veritat de l'Evangelí les possibles maneres d'actuar en les situacions socials, culturals, etc. més diverses, i que es manifesten en algunes actituds com les següents.

L'amistat social, la solidaritat i la participació porten a **“construir relacions que vagin més enllà del mer treball i que enforteixin els vincles de bé”**.^[16] Així ho expressava sant Josepmaria en una carta del 1939 sobre la missió del cristià en la vida social: “Un cristià no pot ser individualista, no es pot desentendre dels altres, no pot viure egoïstament, d'esquena al món: és essencialment social, membre responsable del Cos Místic de Crist”.^[17]

La promoció del desenvolupament humà integral —de tots els homes i de tot l'home— suposa la llibertat responsable de la persona i els pobles, ja que cap estructura no pot garantir aquest desenvolupament des de fora i per damunt de la responsabilitat humana.^[18] La cooperació neix de la convicció que no és possible trobar la solució als problemes des d'una sola perspectiva, i porta a

l'obertura proactiva, al treball en equip —també amb els que no pensen com nosaltres— i al diàleg sincer.

La justícia és donar a l'altre el que és seu, el que li correspon d'acord amb el seu ésser i el seu obrar. És la primera via de la caritat i inseparable d'aquesta^[19] i, alhora, reclama una lògica superior, ja que la societat no es pot promoure només mitjançant relacions justes de drets i deures, sinó, abans i millor, amb relacions de gratuïtat, de misericòrdia i de comunió.^[20]

La transparència, l'honestedat i la responsabilitat com a valors socials,^[21] encara que puguin crear desavantatges a curt termini —els propis de qui assumeix el risc de confiar en els altres—, són fonaments sòlids per crear un ambient i una manera de treballar que crida a compartir els deures recíprocs, mobilitzant així molt més que la mera reivindicació de drets.^[22]

Les possibilitats són infinites, segons les circumstàncies de cadascú. La participació en les associacions professionals, el *mentoring* de noies en STEM, els projectes col·laboratius *open source* o l'alfabetització d'adults, per exemple, poden ser iniciatives promogudes amb els col·legues. La prioritització de la recerca de les malalties oblidades, els serveis *pro bo* a causes rellevants, l'aposta per un procés industrial més net, el rebuig de suborns o la millora de les condicions de treball poden ser iniciatives que es promoguin dins de l'empresa o la institució en què un treballa.

Transformar l'entorn en el treball

L'amor al món, unit a la consciència de la mateixa llibertat i responsabilitat, porten al compromís en el treball d'un mateix i des d'aquest en la millora de la societat. El treball no és simplement un lloc per a l'«autorealització» individual, sinó una plataforma des de la qual es pot desplegar, en tota la seva amplitud, la sol·licitud humana i cristiana pel proïsme i per les condicions socials que en fan possible el desenvolupament.^[23]

Afrontar el treball com a mitjà per contribuir al progrés de la humanitat és, en primer lloc, contribuir a la humanització del mateix

entorn laboral. La primera resolució de problemes es produeix en l'entorn més proper.^[24] Per exemple, davant de situacions de conflicte que sorgeixen en el treball com en tota relació humana, és crucial no deixar-se dominar per aquests ni que acabi imperant el que el Papa Francesc anomena la lògica del conflicte,^[25] que sempre busca *culpables* als quals estigmatitzar i menysprear i *justos* als quals justificar: “Quan ens aturem en la conjuntura conflictiva, perdem el sentit de la unitat profunda de la realitat”.^[26]

Els entorns del treball també reclamen un afany constant i decidit per estimar, procurant interessar-se per cada persona, per les seves necessitats, ja que tots som pobres, mancats d'alguna cosa “no només en termes materials, sinó també en termes espirituals, emocionals i morals”.^[27] L'experiència personal de l'amor de Déu, de la família, de les amistats, ens ho facilita.

Tot el que hem comentat es pot fer realitat d'una infinitat de maneres concretes: donar suport a una col·lega que està esperant un fill o a qui té a càrrec seu una persona anciana o dependent; fer favors que no comportin un benefici; celebrar els aniversaris; passar per alt petites diferències; comportar-se amb lleialtat i no criticar.

Aquesta humanització de l'entorn proper també comporta identificar els problemes, assumir-los en primera persona, procurar «ofegar el mal en abundància de bé», cobrir deficiències, multiplicar les iniciatives que desenvolupin o reorientin les energies implícites en la situació que cal millorar.^[28] D'aquesta manera se supera la perspectiva individualista i utilitarista i s'aconsegueixen descobrir, amb la mirada purificada per la caritat, “convergències singulars i possibilitats concretes de solució, sense renunciar a cap component fonamental de la vida humana”.^[29]

És molt el que queda per fer i potser, com Moisès, defallim en l'afany. Val la pena tenir present la conclusió de l'encíclica *Caritas in veritate*: “El desenvolupament necessita cristians amb els braços aixecats cap a Déu en oració, cristians conscients que l'amor ple de veritat, *caritas in veritate*, del qual procedeix l'autèntic desenvolupament, no és el resultat del nostre esforç sinó un do. Per

això, també en els moments més difícils i complexos, a més d'actuar amb sensatesa, hem de referir-nos per damunt de tot al seu amor. El desenvolupament comporta atenció a la vida espiritual, tenir en compte seriosament l'experiència de fe en Déu, de fraternitat espiritual en Crist, de confiança en la Providència i en la Misericòrdia divina, d'amor i perdó, de renúncia a un mateix, d'acollida del proïsme, de justícia i de pau. Tot això és indispensable per a transformar els «cors de pedra» en «cors de carn» (*Ez* 36, 26), i fer així la vida terrenal més «divina» i, per tant, més digna de l'home".
[30]

[1] Francesc, *Laudato si'*, núm. 127.

[2] Francesc, *Discurs a la cúria romana amb motiu de les felicitacions nadalenques*, 21.12.2020, núm. 6.

[3] *Gn* 2, 15.

[4] Sant Josepmaria, *Carta* núm. 14, del 15 d'octubre del 1948, núm. 4.

[5] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 17.

[6] Cf. *Sl* 2, 8: *Demana-m'ho, i et daré els pobles per herència, posseiràs el món d'un cap a l'altre.*

[7] Fernando Ocariz, *Missatge*, 7 de juliol del 2017.

[8] Benet XVI, *Caritas in veritate*, núm. 7.

[9] Francesc, *Fratelli tutti*, núm. 66.

[10] *Ibidem*, núm. 165.

[11] Sant Josepmaria, *Carta* núm. 11, del 6 de maig del 1945, núm. 13.

[12] Francesc, *Fratelli tutti*, núm. 113.

[13] Sant Josepmaria, *Carta* núm. 3, del 9 de gener del 1932, núm. 4

[14] Francesc, *Fratelli tutti*, núm. 8.

[15] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 99.

[16] Francesc, *Discurs als membres de l'escola cardenalícia i de la cúria romana amb motiu de les felicitacions nadalenques*, 23.12.2021.

[17] Sant Josepmaria, *Carta* núm. 5, del 2 d'octubre del 1939, núm. 37.

[18] Cf. Benet XVI, *Caritas in veritate*, núm. 17.

[19] Cf. Benet XVI, *Caritas in veritate*, núm. 6.

[20] *Ibidem*.

[21] Cf. Benet XVI, *Caritas in veritate*, núm. 36.

[22] *Ibidem*, núm. 43.

[23] Cf. Ana Marta González, “Mundo y condición humana en san Josemaría Escrivá. Claves cristianas para una filosofía de las ciencias sociales”. A: *Romana*, núm. 65, juliol-desembre del 2017.

[24] Cf. Sant Josepmaria, *Converses*, núm. 10: *Veiem en el treball — en la noble fatiga creadora dels homes— no solament un dels valors humans més alts, mitjà imprescindible per al progrés de la societat i per a l'ordenament cada cop més just de les relacions entre els homes, sinó també un signe de l'amor de Déu a les seves criatures i de l'amor dels homes entre si i envers Déu: un mitjà de perfecció, un camí de santedat.*

[25] Francesc, *Discurs als membres de l'escola cardenalícia i de la cúria romana amb motiu de les felicitacions nadalenques*, 23.12.2021, núm. 7.

[26] Francesc, Exhort. ap. *Evangelii Gaudium*, núm. 226.

[27] Francesc, *Discurs als membres de l'escola cardenalícia i de la cúria romana amb motiu de les felicitacions nadalenques*, 23.12.2021.

[28] Cf. Ana Marta González, “Mundo y condición humana en san Josemaría Escrivá. Claves cristianas para una filosofía de las ciencias

sociales”. A: *Romana*, núm. 65, juliol-desembre del 2017.

[29] Ibídem, núm. 32.

[30] Ibídem, núm. 79.

Torna als continguts

4. El lideratge del servei

En els ensenyaments de sant Josepmaria, el que actualment es designa com a *lideratge* es compren i s'exerceix sempre com a servei, amb el desig de contribuir a construir un projecte comú en benefici de tots. Un líder no és només la persona que exerceix un determinat rol en un equip. El líder vol millorar el món, i de seguida s'adona que el millor és començar pel que té més a prop, pel més proper: el seu entorn. I com ho fa? Sant Josepmaria ho sintetitzava en una expressió: “*per a servir, servir*”.[1] I animava a “adquirir tot el prestigi professional que puguis en servei de Déu i de les ànimes”.[2]

L'aspiració de liderar en el servei implica dos reptes, en els quals la formació ens ajuda: desenvolupar una visió més relacional del mateix treball (tant en el sentit de treballar *amb* els altres — començant per Déu— com *des dels* altres i *per als* altres) i l'afany per conrear virtuts (voler millorar-se un mateix, no per buscar una autoperfecció, sinó per donar-se).

Éssers relacionals, treball relacional

Una visió relacional de la mateixa professió consisteix en la capacitat d'elevat la mirada per descobrir que el treball que faig cada dia va més enllà de la producció de serveis o béns, del rendiment i l'eficàcia, de la mera autorealització. Al final, consisteix a generar béns relacionals que es produeixen i es gaudeixen sempre amb els altres, fins i tot en les professions que no estan orientades directament a la persona. És clarament interactiu vendre al lloc del mercat, formar els alumnes de formació professional, visitar pisos amb els clients o defensar un acusat davant del jutge. Però també és relacional, tot i

que no de manera tan aparent, el treball en un centre logístic, una cadena de muntatge o un laboratori de bioquímica. Fins i tot l'activitat de la persona que teletreballa des de casa o estudia per a unes oposicions, sense aparentment interaccionar amb ningú.

Crist és reconegut pel seu ofici (“No és el fill del fuster? La seva mare, no és aquella que es diu Maria?”)[3] i pel del seu pare (“No és el fill de Josep, aquest?”).[4] A l'Èxode podem trobar un avançament de sant Josep en els artesans que per la qualitat del seu treball i per la seva relació amb els altres van ser seleccionats per construir el santuari.[5] Moisès els lloa afirmant que Déu els ha cridat pel seu nom i els ha omplert del seu esperit, perquè tinguin “talent, intel·ligència i coneixements, i siguin uns experts en tota mena de treballs”,[6] i “també els ha dotat de talent per a ensenyar.”[7] Jesús va aportar una dimensió nova al sentit relacional del seu treball al taller: en construir una taula, no creava només un objecte, sinó que d'alguna manera en aquesta hi havia presents totes les persones que al llarg dels anys la utilitzarien, el seu aprenentatge de Josep, l'alegria de la vida familiar amb la Mare de Déu, les necessitats i preocupacions dels veïns, el record de la Creació, la carícia de la fusta que trobaria també a la Creu, el desig de glorificar el Pare, la redempció de la humanitat.

Aquesta dimensió relacional del treball es basa en el que significa ser humà, perquè l'obertura a conèixer i a estimar l'altre és part del nostre ser creats *a imatge i semblança* de Déu, d'un Déu tri. “Moltes vegades em pregunto: amb quin esperit fem el nostre treball quotidià? Com afrontem l'esforç? Veiem la nostra activitat unida només al nostre destí o també al destí dels altres? De fet, el treball és una manera d'expressar la nostra personalitat, que per la seva naturalesa és relacional”,[8] explica el papa Francesc. “El treball és també una manera d'expressar la nostra creativitat: cadascú fa el treball a la seva manera, amb el mateix estil; el mateix treball, però amb un estil diferent”.[9]

A conseqüència d'aquesta naturalesa relacional, part de la formació professional no és només adquirir els coneixements i les habilitats

adequats al treball que faig, sinó aprendre també de les persones: d'aquest col·lega veterà o d'aquell altre més jove, del tutor que sap aconsellar bé, de la conversa amb els membres de l'equip que tira endavant un projecte, d'aquest professor al qual podem tornar anys després de passar per la seva aula, d'un client insatisfet. Crist mateix va ser aprenent. “Perquè Jesús havia d'assemblar-se a Josep: en la forma de treballar, en trets del seu caràcter, en la manera de parlar”.

[10]

Un instrument a les meves mans

Un dels resultats d'aprofitar la formació professional sol ser la consideració que cadascú adquireix en l'àmbit en què és expert. El veritable prestigi professional (que és un mitjà i no una finalitat) és el resultat dels recursos que cadascú posem per ser més competents en l'acompliment en la mateixa professió. Un professional biosanitari sempre voldrà posar els mitjans per tenir més informació sobre els possibles tractaments per als seus pacients, un professor intentarà millorar els seus recursos docents per ensenyar millor pensant en els seus alumnes, un comerciant buscarà nous productes adequats a les necessitats dels seus clients i un treballador del món de la comunicació intentarà aportar la màxima qualitat i veracitat en la informació que transmet. Cadascú s'actualitza amb les eines que té a l'abast (cursos, lectures, *workshops*, recerca...), però la formació que l'Obra ofereix ens ajuda a desitjar aquesta actualització, a prioritzar-la, a perseverar-hi, per donar més glòria a Déu en el treball i ser més eficaços en el servei.

El prestigi professional, des d'aquest punt de vista, és molt diferent de perseguir l'èxit, entès com procurar resultats que els altres puguin jutjar com a excel·lents, perquè serien el fruit de talents extraordinaris que no tenen les persones comunes. La predicació de sant Josepmaria pretenia encoratjar, no tallar les ales a ningú ni empètir els qui tenen qualitats extraordinàries —“a qui pugui ser savi no li perdonem que no ho sigui”,^[11]— però alhora estava lluny de proposar un discurs d'excel·lència dirigit a uns quants o allunyat de la realitat. De fet, fins i tot una persona responsable en el seu treball,

amb totes les habilitats adquirides i l'experiència d'anys d'exercici, no és estrany que es trobi també amb fracassos, amb errors que requereixen rectificació, amb moments en què ha de començar de zero. Són ocasions d'aprenentatge i d'intentar superar amb esperança aquestes circumstàncies, sense quedar marcats per la por de fracassar de nou.

La clau del prestigi professional, per a sant Josepmaria, no és la fama, sinó el servei per amor: “Així un hom aprèn que el pelegrinatge del cristià en el món s'ha de convertir en un servei continu prestat de maneres molt diverses, segons les circumstàncies personals, però sempre per amor a Déu i al proïsme. Ésser cristià és actuar sense pensar en les petites metes del prestigi o de l'ambició, ni en finalitats que puguin semblar més nobles, com ara la filantropia o la compassió davant les desgràcies alienes: és discórrer vers el terme últim i radical de l'amor que Jesucrist ha manifestat en morir per nosaltres”.^[12]

En resum, el sentit del prestigi professional és poder-lo utilitzar per al servei a Déu i a les persones. Sant Josepmaria ho explicava així: “Per això, com a lema per al vostre treball, puc indicar-vos aquest: “*per a servir, servir*”. Perquè, en primer lloc, per fer les coses, cal saber acabar-les. No crec en la rectitud d'intenció de qui no s'esforça a assolir la competència necessària, amb el fi d'acomplir com cal les feines que li han estat encomanades. No n'hi ha prou amb voler fer el bé, sinó que se n'ha de saber fer bé. I si realment ho volem, aquest desig es traduirà en l'afany de posar els mitjans adients per deixar les coses *acabades*, amb perfecció humana”.^[13]

Cada persona, per tant, està cridada a ser líder en el seu entorn (laboral, familiar, social), a voler-lo millorar. I tots, homes i dones, podem aportar coses (mitjançant la preparació professional i el creixement personal) a aquesta millora. És molt inspirador veure com la pandèmia ha tret a la llum molts líders ocults i és alhora una crida a la responsabilitat per a cadascú: és la meva realitat, la que jo puc millorar, i si no ho faig jo, ningú no ho farà per mi.

Servir des del prestigi professional

“Servir” es pot entendre en el sentit de “ser competent” o de “valer per a una determinada tasca”. Per servir —per viure la caritat amb obres, imitant Crist, que “no ha vingut a ser servit, sinó a servir”—[14] es requereix idoneïtat, i aquesta idoneïtat procedeix de l’estudi i la pràctica, però també de les virtuts humanes. Una persona treballadora, determinada, audaç, ordenada, educada, amable, que s’involucra, etc., està en condicions tant de contribuir amb eficàcia a un projecte comú com de respondre a les exigències de la caritat en l’exercici dels seus deures. L’expressió “per a servir, servir” és, doncs, una crida a adquirir les qualitats necessàries per ser útil, i així conrear les virtuts que permetin prestar als altres els serveis convenients. Sant Josepmaria, en parlar d’aquest aspecte, es referia tant a treballs intel·lectuals i de rellevància aparent i influx social en el món de la cultura o de la política com al bon treball exercit en un taller mecànic, la cuina d’un restaurant o la finca agrícola.

El prestigi facilita ser una referència en l’àmbit que dominem, i permet aconsellar i acompanyar més enllà dels coneixements i les habilitats. Per exemple, podem continuar vetllant pel bé i la trajectòria dels antics alumnes, assessorar els metges joves que fan una estada a l’hospital, suggerir noves oportunitats als amics que han perdut la feina, aconsellar un col·lega sobre una maquinària nova o donar context en les converses crispades.

També és una eina de servei si facilita formar part d’un gremi, un sindicat o un col·legi professional, per vetllar per la millora de la nostra professió o impulsar diverses iniciatives per aconseguir unes condicions laborals més justes (promoure una vaga, recollir signatures, parlar amb directius, etc.). Parlant de Jesús i Josep com a “obriers de la fusta”, Francesc assenyala tots els aspectes foscos del treball que podem contribuir a il·luminar —i ho hem de fer— amb les possibilitats d’una trajectòria personal competent i honrada: els treballs durs “a les mines i a certes fàbriques”, “els que són explotats en el treball negre”, “les víctimes” d’accidents laborals, “els nens que són obligats a treballar”, etc.[15]

De vegades, el prestigi proporciona un ascendent que obre les portes a incidir en temes més delicats. En un congrés o un viatge de feina, renunciar a beure unes copes després d'un sopar i recordar la família que és a casa pot canviar el clima de diversió entre els companys. Explicar l'experiència d'un mateix pot ajudar una altra persona a organitzar l'horari del seu negoci de manera que pugui assistir a missa el diumenge. També quan l'entorn laboral és un desert —“aquest ambient àrid on cal conservar la fe i tractar d'irradiar-la”, [16] descriu el papa Francesc—, “allí som cridats a ser persones-càntirs per donar de beure als altres”.^[17]

Una formació per transformar-se i transformar

El que canvia el món són les persones. I la formació personal sempre suposa un pas endavant tant en responsabilitat social com en capacitats per poder aportar a la societat el millor que cadascú té. “En el treball lliure, creatiu, participatiu i solidari, l'ésser humà expressa i acreix la dignitat de la seva vida”,^[18] assenyala Francesc. “Treballar no només serveix per aconseguir l'aliment adequat: és també un lloc en el qual ens expressem, ens sentim útils, i aprenem la gran lliçó de la concreció que ajuda a fer que la vida espiritual no es converteixi en espiritualisme”.^[19]

La formació espiritual que l'Obra transmet, que aspira sempre a reflectir-se en la vida, ens pot ajudar a fer-nos preguntes d'aquesta mena: com puc entendre millor que el meu treball és un servei? Com puc generar oportunitats de millora als altres i a la societat des de la meva professió? Quin tipus de problema social podria ajudar a resoldre amb el meu treball? Quines millores, innovacions, solucions puc aportar pels coneixements de la meva professió?

Per liderar en el servei des del nostre treball no necessitem només coneixements. Per això, la formació professional que facilita l'Obra s'orienta a ajudar cada persona a adquirir les virtuts humanes o les habilitats personals que la capaciten professionalment per treballar bé. Això és: treballar amb atenció, sense distraccions o nyaps, amb la cura i el sentit de responsabilitat de qui ho fa per amor a Déu i als altres, cooperant amb els altres; descobrir també la dimensió de cura

de les persones del meu voltant, de les que es beneficiaran d'aquest treball, del bé comú i del món on vivim.

Aquestes habilitats (les anomenades *soft skills*) no s'aprenen teòricament, sinó que s'adquireixen de manera indirecta en les maneres de fer, de relacionar-se amb els altres, d'afrontar els diferents assumptes de la jornada. Podríem dir que s'aprenen amb la pràctica, s'encarnen en el fer, i per això és bo que cadascú hi reflexioni explícitament i aprofiti el *feedback* que li donen els altres per entendre millor com desenvolupar-les en el dia a dia, de manera que informin de la manera de ser i d'actuar i, per tant, de la manera d'exercir la mateixa professió. Qui no ha sentit desitjos d'agrair profundament l'actitud atenta d'un professional de la salut que ens ha atès amb afecte, la mirada empàtica (fins i tot a través de la mascareta) d'un funcionari administratiu que s'ha involucrat en el nostre problema o la simpatia d'un taxista o d'un repartidor que ens han alegrat el dia?

Es poden destacar algunes qualitats de caràcter més personal, com el sentit comú, l'actitud positiva, l'autoestima, la creativitat, la resiliència o la flexibilitat. Per exemple, la flexibilitat es pot definir com l'obertura a diferents maneres de ser i de treballar, la qual cosa capacita per a un treball intergeneracional, intercultural (tan necessari per no perdre l'essència de la nostra contemporaneïtat), interdisciplinari, etc. Així s'aconsegueix crear un espai en què tothom estigui còmode i pugui aportar el millor de si mateix.

Hi ha altres habilitats que es podrien considerar més aviat socials, perquè contribueixen de manera constructiva al teixit de relacions que formen les nostres vides: la gestió de persones, sobreposar-se a l'estrès d'un mateix i d'altri, la capacitat d'escolta i de diàleg, la comunicació, l'empatia, etc. Per a alguns autors, aquestes disposicions formen part de l'anomenada *intel·ligència emotiva i social*.

També Crist va aprendre aquests aspectes, no només un ofici. En glossar la figura de sant Josep, el papa Francesc afirma que "podem estar segurs que el seu ser home 'just' es va traduir també en

l'educació donada a Jesús. «Josep va veure com Jesús progressava dia a dia 'en enteniment i tenia el favor de Déu i dels homes' (Lc 2, 52): així diu l'Evangelí» (*Patris corde*, 2)".^[20]

La imatge de Crist rentant els peus als apòstols el Dijous Sant simbolitza el servei a les persones de tot cristià. «Us he donat exemple perquè, tal com jo us ho he fet, ho feu també vosaltres»,^[21] diu el Senyor. Però és bo recordar que abans Ell mateix va servir durant anys els habitants de Natzaret a través del seu treball, el seu consell, el seu afecte, a l'ombra del prestigi de sant Josep. “Josep treia molta gent de qualsevol destret, sens dubte, amb un treball ben enllestit. La seva feina professional era una ocupació ben orientada envers el servei, per fer agradable la vida a les altres famílies del vilatge, i acompanyada d'un somriure, d'una paraula amable, d'un comentari fet com de passada, però que retorna la fe i l'alegria a qui està a punt de perdre-les”.^[22]

[1] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 50.

[2] Sant Josepmaria, *Solc*, núm. 491.

[3] *Mt* 13, 55; *Mc* 6, 3.

[4] *Lc* 4, 22.

[5] Cf. *Ex* 35, 30-36, 2.

[6] *Ex* 35, 31.

[7] *Ex* 35, 34.

[8] Francesc, Audiència general, 12 de gener del 2022.

[9] Francesc, Audiència general, 12 de gener del 2022.

[10] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 55.

[11] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 332.

[12] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 98.

[13] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 50.

[14] *Mt 20*, 28.

[15] Cf. Francesc, Audiència general, 12 de gener del 2022.

[16] Francesc, Exh. Ap. *Evangelii Gaudium*, núm. 86.

[17] *Ibidem*.

[18] Francesc, Exh. Ap. *Evangelii Gaudium*, núm. 192.

[19] Francesc, Audiència general, 12 de gener del 2022.

[20] Francesc, Audiència general, 19 de gener del 2022.

[21] *Jn 13*, 15.

[22] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 51.

[Torna als continguts](#)

5. El projecte professional integrat en la missió

La vida de tot ésser humà, inclosa la vida professional, és un camí fet d'etapes, cruïlles, corbes, pujades i baixades, metes, victòries i frustracions. També la vida de Crist va ser un caminar: va passar per les etapes de creixement de la infantesa a la maduresa, va recórrer físicament Terra Santa i, des del moment de la seva Encarnació a Natzaret, va començar un llarg camí de pujada a Jerusalem per a la Pasqua.

En el nostre dia a dia, Jesús camina al nostre costat de manera misteriosa, com ho va fer amb els deixebles d'Emmaús.^[1] Ens acompanya en el nostre treball i intentem descobrir-lo en les persones amb qui ens relacionem per la nostra professió. La formació espiritual, doctrinal, humana, apostòlica i professional que rebem ens ajuda a mantenir viu aquest desig de trobada amb Ell, i a realitzar-lo. I quan laboralment no sabem per on seguir o quina decisió prendre, ens veiem com Tomàs apel·lant a Crist: “«Senyor, si ni tan sols sabem on vas, com podem saber quin camí hi porta?» Jesús li respon: «Jo soc el camí, la veritat i la vida»”.^[2]

Les cruïlles professionals

Recórrer el camí de l'existència d'un mateix com a cristians significa saber que el que integra totes les nostres eleccions, les nostres rutes i els nostres projectes és la meta: participar de la intimitat divina i acompanyar els altres a descobrir-la, i “el camí just és Jesús”,^[3] explica el papa Francesc. Ell ens crida, ens guia, ens sosté i ens

acompanya a través de la dispersió aparent de les nostres activitats i responsabilitats diàries.

Malgrat el desig de viure amb fidelitat la nostra crida a santificar les realitats terrenals, no sempre tenim una visió clara de quina és la decisió professional que ho facilita millor, especialment quan afecta altres aspectes igual d'importants de la nostra vida. Convé que accepti un trasllat a un altre país o és perjudicial per als meus fills? Convé que comencem un negoci junts marit i muller o serà negatiu per a la nostra relació? Convé que continuï estudiant per tenir més opcions laborals o és millor que ens casem joves? Convé que redueixi la meva jornada de feina, o que em traslladi de ciutat per una necessitat apostòlica, o en aquest moment puc posar en risc el meu futur professional? Convé que accepti aquest nou lloc de treball, que permet un radi d'acció més ampli, o en el fons em mou una ambició vanitosa o el desig d'evadir-me d'altres responsabilitats? I en cada pregunta batega un "Senyor, què vols de mi? Quin és el millor camí? Com puc integrar millor matrimoni i feina, paternitat i feina, apostolat i feina, disponibilitat i feina...? On m'esperes?".

La resposta concreta depèn de les circumstàncies, però sempre hi ha alguns principis clars que il·luminen l'elecció: la prioritat de les persones sobre les coses, de la realitat sobre la idea, del conjunt sobre la part, del bé espiritual sobre el material. Dialogar amb les persones afectades i aconsellar-nos amb qui coneix la situació familiar, l'entorn professional o les nostres característiques personals, i vol el bé de totes les parts, també ens pot ajudar. I, en qualsevol cas, dirigir la mirada a Jesús, "el camí just", en l'oració, ja que "en aquest silenci és possible discernir, a la llum de l'Esperit, els camins de santedat que el Senyor ens proposa".^[4]

Un camí en companyia

En el camí professional no caminem mai sols. Sempre el recorrem amb qui tenim relacions i vincles: la família, els amics, els col·legues. Especialment, caminem al costat d'aquells amb qui hem compromès el nostre futur: l'espòs o l'esposa, els fills i, per als que tenen vocació a l'Opus Dei, les altres persones d'aquesta família que és l'Obra i

aquelles a qui s'orienta la seva acció evangelitzadora. Ells han passat a ser part de la mateixa identitat i de la mateixa missió.

“Qualsevol persona que treballa i té família s’ha d’esforçar a equilibrar aquestes dues esferes, tant homes com dones, i comptar amb l’ajuda de Déu per santificar les seves circumstàncies ordinàries”.^[5] En algunes professions, la presència a la llar és potser més inestable —pensem en un camioner, una hostessa de vol o un pescador d’altura— i fa falta un compromís especialment creatiu i compartit.

Altres vegades, cal alentir el pas en el camí o recalcar-ne el recorregut quan ho necessiten les persones que ens acompanyen. Potser suposa una renúncia dolorosa. La saviesa popular ja assenyala que qui camina sol arriba abans, però qui camina acompanyat arriba més lluny. En el context actual, en el qual la projecció professional de vegades sembla l’única brúixola per orientar-se, l’únic eix al voltant del qual podem prendre decisions, per refer quan sigui necessari el mapa de l’existència d’un mateix hem d’actualitzar sovint el sentit de la missió, recordar el valor dels vincles, posar el cor en els altres tresors vitals que tenim, arriscar confiant en Déu i en els altres, i no només en la seguretat de tenir-ho tot sota control. “Tot pot ser acceptat i integrat com a part de la pròpia existència en aquest món, i incorporat al camí de santificació”,^[6] assenyala el papa Francesc.

En altres ocasions, en la trajectòria professional sorgeixen obstacles, o bé drecceres, o possibilitats noves no previstes. La metàfora del trajecte, del camí, ens parla de temps, paciència, esforços, parades, i recórrer-lo requereix un sentit i una intencionalitat que impliquen la llibertat personal i la iniciativa, el risc. Però també és bo recordar que Déu es fa el trobadís, com a Emmaús, a través d’aquestes novetats, i que la seva providència ens guia i sosté.

El projecte professional, com el camí, és sempre un recorregut obert, perquè no és individualista, està arrelat a la realitat i s’obre a les sorpreses de Déu. Tots hem experimentat que el que semblava una pèrdua sovint obre la porta a un guany més gran. Alhora, és important que el nostre projecte sigui ambiciós, perquè la meta és

alta: posar Crist al capdamunt de totes les activitats humanes.^[7] Per això, mirar i escoltar Jesús és imprescindible: potser en algun moment ens anima a donar mitja volta i a tornar, com als dos deixebles, mentre que en altres ocasions ens envia a remar mar endins, com als Apòstols.

Aixecar la mirada en el camí

Vocació i missió són inseparables en nosaltres, com ho són en Jesucrist. La nostra missió és part de la nostra identitat i ens defineix. Som per a Déu i per a les ànimes; la nostra vida és servei. Podem dir, com Ell, “jo he nascut i he vingut al món per a això”.^[8]

Necessitem un cor obert, disponible, gran, per fer el que el Prelat de l'Opus Dei sintetitza així: *“Estem cridats a contribuir, amb iniciativa i espontaneïtat, a millorar el món i la cultura del nostre temps, de manera que s'obrin als plans de Déu per a la humanitat: (...) els projectes del seu cor, que es mantenen de generació en generació”*.^[9] Sant Josepmaria ho explica de la manera següent: *“Que entreguem plenament les nostres vides al Senyor Déu Nostre, treballant amb perfecció, cadascú en la seva tasca professional i en el seu estat, sense oblidar que hem de tenir una única aspiració, en totes les nostres obres: posar Crist al capdamunt de totes les activitats dels homes”*.^[10]

Aquesta missió impregna tots els àmbits de la vida humana: família, treball, amistats, descans, malaltia, etc. I s'estén també a tots els moments de la biografia d'un mateix i a les eleccions que es fan. Posar Crist al centre de la vida d'un mateix i de totes les activitats implica posar-lo també al centre del projecte professional: és la llum que permet orientar-se en aquest camí, fer les eleccions adequades en cada moment.

Així ho explicava Benet XVI en una vigília de Pasqua: “Crist separa la llum de les tenebres. En Ell reconeixem el que és veritable i el que és fals, el que és la lluminositat i el que és la foscor. Amb Ell sorgeix en nosaltres la llum de la veritat i comencem a entendre. Una vegada, quan Crist va veure la gent que havia vingut per escoltar-lo i esperava

d'Ell una orientació, va sentir llàstima d'ells, perquè caminaven com ovelles sense pastor (cf. *Mc* 6, 34). Entre els corrents contrastants del seu temps, no sabien on anar. Quanta compassió ha de sentir Crist també en el nostre temps per tantes grandiloqüències, darrere de les quals s'amaga en realitat una gran desorientació. On hem d'anar? Quins són els valors sobre els quals ens hem de regular? Els valors en què podem educar els joves, sense donar-los normes que potser no aguanten o exigir-los quelcom que potser no se'ls ha d'imposar? Ell és la Llum".^[11]

Integrar per avançar

La vida professional comporta avui un gran dinamisme. Hem de detectar i comprendre contínuament les necessitats de l'entorn, no només per fer front a les exigències canviants del món laboral, sinó també per servir millor des de la professió d'un mateix.

Convé tenir en compte que l'amor, que vivifica i anima el treball, és també dinàmic: sempre creix, es desenvolupa, millora, empeny en un moviment ascendent la persona mateixa, molt més enllà dels seus coneixements teòrics o tècnics. Aquest dinamisme de l'amor dona serenitat a l'hora d'afrontar desgastos i dificultats. I ajuda a trobar la unitat més enllà dels conflictes, perquè la mirada de l'amor és integradora i busca el bé.

Una dedicació professional animada per la caritat no és mer currículum. La formació que adquirim a través de la mateixa experiència professional santificada repercuteix en nosaltres. Ens enriqueix com a persones, ens fa créixer en coneixements i capacitats, ens dona experiència d'humanitat, ens habilita per ocupar-nos de coses molt diferents amb flexibilitat, ens fa més reflexius i decisius. I això, al seu torn, ens ajuda a ocupar-nos millor de la família, ens permet ampliar el cercle d'amistats, ens facilita fer una tasca evangelitzadora més profunda, ens amplia el cor i la mirada per identificar-los amb Crist. La dedicació exigent i entusiasta a la professió, viscuda amb la passió del servei i de la missió, no està disputada amb una actitud de disponibilitat, d'obertura a altres necessitats, sinó que facilita que aquesta

disponibilitat sigui més completa. Com assenyala el Prelat de l'Opus Dei, la disponibilitat “es manifesta en la seva plenitud quan pensem quins talents hem rebut de Déu per posar-los a disposició de la missió apostòlica; ens avancem, ens oferim, amb iniciativa. Per això, la disponibilitat no és immobilitat, sinó, tot al contrari, el desig habitual de moure's *al pas de Déu*”.^[12]

La realització personal no es redueix a la realització professional ni depèn només d'aquesta; la professió (una de determinada) és part d'aquesta realització, però no l'esgota, perquè canviem moltes vegades d'ocupació, de professió. Qui estudia una formació professional al cap dels anys potser torna a la universitat; qui perd la feina es reorienta cap a un altre sector; qui es cansa d'una feina que s'ha tornat monòtona converteix una afició en la seva nova manera de guanyar-se la vida; qui deixa d'exercir la seva professió uns anys per motius familiars o apostòlics, amb el temps hi torna des d'un angle nou.

El que sempre és present és el sentit professional, la professionalitat, en l'acompliment de la tasca que ens ocupa en cada moment. Algunes característiques d'aquesta actitud són, per exemple, “*cura dels detalls sense perdre la visió de conjunt, tenint present la manera en què el nostre treball condiciona el dels altres; cultiu de les relacions que s'entaulen a propòsit del treball; disposició i generositat per formar els altres, que puguin progressar més enllà de nosaltres; contribuir a solucionar els problemes comuns, i posar les últimes pedres*”.^[13]

La vocació professional, doncs, s'integra en un projecte vital més ampli, en la vocació que cada persona rep de Déu, que és llum per veure-hi i força per estimar^[14] davant de les situacions quotidianes. Aquesta llum i aquesta força, alimentades per l'oració i la formació, ens ajuden a col·locar la tasca professional al seu lloc, a discernir, desitjar i triar el millor. Així, intentem evitar la mediocritat i el conformisme que pot generar la comoditat d'un sou assegurat; o la dedicació excessiva que converteix la feina en lloc d'evasió, en el qual no entren les realitats de la llar, on ens és igual allargar l'hora de

tornar a casa, o la reducció de la professió a un projecte individualista en què es pugui desenvolupar la nostra personalitat al marge dels altres.

Els camins de Déu

És comú en la vida de moltes persones que, per motius personals, familiars o socials, es deixi la professió per dedicar-se a altres tasques: en altres paraules, és la vida la que ens guia en la determinació de la professió, i no tant els estudis que s'han fet o la capacitació assolida. En aquests casos, la preparació professional adquirida es posa al servei de la nova tasca professional, en la qual es desenvolupa la missió d'un mateix: com van fer els apòstols cridats a la vora del mar de Galilea, als quals Crist els diu "Veni amb mi i us faré pescadors d'homes".^[15]

Així ho explicava sant Josepmaria: "La vocació professional és una cosa que es va concretant al llarg de la vida: no poques vegades qui va començar uns estudis descobreix després que està més dotat per a altres tasques, i s'hi dedica; o s'acaba especialitzant en un camp diferent del que va preveure al principi; o troba, ja en ple exercici de la professió que va triar, una nova feina que li permet millorar la posició social dels seus, o contribuir més eficaçment al bé de la col·lectivitat, o es veu obligat, per raons de salut, a canviar d'ambient i d'ocupació".^[16]

No és la materialitat del que fem el que imprimeix sentit i valor a la nostra labor, sinó la seva relació amb el bé humà i espiritual de la persona que treballa i de les altres amb les quals mentrestant es relaciona.^[17] Això ens fa entendre que és la caritat el que dona la mesura justa del sentit i el valor de la dedicació al treball. "Cal entendre i viure la plena disponibilitat com a llibertat, en el sentit de no tenir cap altre lligament que l'amor (és a dir, no estar lligats necessàriament a una feina, a un lloc de residència, etc., sense deixar per això d'estar ben arrelats on siguem). El que ens fa lliures no són les circumstàncies externes, sinó l'amor que portem al cor".^[18]

Aquesta missió apostòlica que el Senyor ens ha confiat, de fer divins tots els camins de la terra, ens fa llum per als altres, especialment en el nostre treball i des d'aquest. “Tan de bo puguis reconèixer quina és aquesta paraula, aquest missatge que Déu vol dir al món amb la teva vida. Deixa't transformar, deixa't renovar per l'Esperit, per tal que això sigui possible, i així la teva preciosa missió no es malmetrà. El Senyor la durà a terme també enmig dels teus errors i mals moments, sempre que no abandonis el camí de l'amor i estiguis obert a la seva acció sobrenatural que purifica i il·lumina”.^[19]

[1] Cf. *Lluc 24*, 13-35.

[2] *Joan 14*, 5-6.

[3] Francesc, “Fent camí”, homilia a Santa Marta, 3 de maig del 2016.

[4] Francesc, *Gaudete et exultate*, núm. 150.

[5] Paula Hermida, *Cristianos en la sociedad del siglo XXI. Entrevista a Fernando Ocáriz*, Cristiandad, Madrid 2020, p. 47-48.

[6] Francesc, *Gaudete et exultate*, núm. 26.

[7] Cf. Sant Josepmaria, *Carta núm. 6*, n. 12c.

[8] Cf. *Joan 18*, 37.

[9] Fernando Ocáriz, *Carta Pastoral 14 de febrer del 2017*, núm. 8.

[10] Sant Josepmaria, *Carta 15.X.1948*, núm. 41. A: E. Burkhart, J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría*, I, Rialp, Madrid 2010, p. 428. Cf. Forja, núm. 678.

[11] Benet XVI, homilia en la Vigília Pasqual, 11.IV.2009.

[12] Fernando Ocáriz, *Carta pastoral 28 d'octubre del 2020*, núm. 11.

[13] Ana Marta González, “Mundo y condición humana en san Josemaría Escrivá. Claves cristianas para una filosofía de las ciencias sociales”. A: *Romana*, núm. 65, juliol-desembre del 2017.

[14] Cf. Fernando Ocáriz, *Carta 28 d'octubre del 2020*, núm. 2.

[15] *Marc 1*, 17.

[16] Cf. Sant Josepmaria, *Carta 15.X.1948*, núm. 33; recollit a: BURKHART-LÓPEZ, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de san Josemaría*, III, Rialp, Madrid 2010, p.180.

[17] Cf. Sant Josepmaria, *Carta 29.VII.1965*, núm. 13.

[18] Fernando Ocáriz, *Carta pastoral 28.X.2020*, núm. 11.

[19] Francesc, *Gaudete et exultate*, núm. 24.

Torna als continguts

Oficina de Comunicació de l'Opus Dei a Catalunya i Andorra, 2024

www.opusdei.org